

'De biograaf is altijd de baas'

Deze week zijn zestig biografen uit binnen- en buitenland bijeen op het Biografie Instituut in Groningen. Directeur Hans Renders is in zijn nopjes.

MANNUS VAN DER LAAN

'Als mannen na hun 45ste lezen, dan zijn het biografieën'

Is het ook niet zo dat mensen in onze individualistische samenleving simpelweg graag lezen over mensen die larger than life zijn.

Hier hebben vooral boeken over ontspoorde sporters hoge oplagen.

Wat moet een goede biografie in uw opvatting aan voldoen?

„Een goede biografie moet vanuit drie perspectieven zijn geschreven:

Biografieën zijn erg hot, vooral in Amerika. Boeken over Richard Nixon, Steve Jobs en Leonardo da Vinci vliegen over de toonbank. Hoe verklaart u dat?

„In bakermat Engeland is de biografie zo goed als dood. In Amerika daarentegen is de biografie springlevend. Ik denk dat er in dat gekke land waar de krankzinnige Trump nu de scepter zwaait veel behoefte bestaat aan betrouwbaarheid. Ooit een eigenschap omgeven met een conservatief tintje, nu maatschappelijk zeer progressief.”

Biografieën worden toch vooral gelezen door mannen?

„Dat was lange tijd zo. Maar opvallend genoeg waren vier van de vijf genomineerden van de Nederlandse Biografie Prijzen 2018 vrouw.”

Maar dat zijn de auteurs.

„Ja, toch heeft dat wel effect. Toen ik deze leerstoel aan de RUG tien jaar geleden kreeg, waren er amper vrouwelijke biografen. De meest opvallende waren Elsbeth Etty en Annejet van der Zijl. Nu is dat volledig recht getrokken. De meerderheid van de biografen is inmiddels vrouw.”

Dat trekt vrouwelijke hoofdfiguren en een dito leespubliek?

„Ja, dan krijg je dat er een prachtige biografie van de dochter van Willem II verschijnt, *Sophie in Weimar* door Thera Coppens. Ik zou de stelling 'mensen lezen biografieën' willen corrigeren in 'mensen lezen niet na hun 45ste, maar als ze iets lezen, zijn het biografieën en ook vrouwen lezen tegenwoordig biografieën'.”

Hans Renders (links) en JFK-biograaf Nigel Hamilton met *Het ABC van de Biografie*. FOTO DVHN/MANNUS VAN DER LAAN

de opvatting van de biograaf is het belangrijkste – de biograaf is de baas; het gereconstrueerde zelfbeeld van de beschreven man of vrouw is ook heel belangrijk; en verder hoe er op de persoon door tijdgenoten is gereageerd. Daarnaast moet de biografie erg goed geschreven zijn. Anders kun je hem niet zo goed niet schrijven. De wereld gaat toch wel door zonder die biografie.”

Wat is het verschil tussen een historische en een biografie?

„Elke biografie, of deze nu schrijft over een bijenkwaker, dichter of kelder, volgt de onderzoeksmethode van de historicus. Maar de biografie komt niet weg met de constatering: hier hebben we geen bronnen over, dus die periode slaan we over. Aan een biografie wordt meer geëist van zijn skills als schrijver.”

Hij mag leemtes invullen?

„Hij móet invullen. Daar heb ik een eenvoudig voorbeeld van. Toen wijlen Evelien Gans werkte aan haar biografie van de Joodse historicus Jaap Meijer, merkte ze dat over de tijd dat hij in Westerbork zat niets bekend was. Ze heeft er iets geniaals mee gedaan. Ze is gaan kijken naar een equivalent leven, dat van Abel Herzberg die ook in het kamp zat.”

Waar eindigt de biografie en begint de romancier?

„Dat zijn twee woorden. Bij romancier moet ik denken aan een fabel, je bent een eekhoorn en wilt voor één dag een kat zijn. Een biografie kun je niet blijer maken met een tekst in een uitgeefbrochure 'leest als een roman'. Dat vind ik een tikje zielig. Ik wil geprezen worden als eekhoorn, niet als kat.”

'Het ABC van de Biografie'

Zestig vooraanstaande biografen afkomstig uit vier continenten zijn deze week in Groningen. Hoofddthema van het congres is de vraag hoe het ervoor staat met het genre van de biografie in uiteenlopende landen als Iran, Rusland, Zuid-Afrika en Vietnam. Vanmiddag is er in de Doopsge-

zinde Kerk om 14 uur een interview met Wolkers-biograaf Onno Blom, winnaar van de Nederlandse Biografieprijs 2018. Gisteren werd *Het ABC van de Biografie* gepresenteerd, een essaybundel van Hans Renders en JFK-biograaf Nigel Hamilton (Uitgeverij AUP, eng. en nl., 29,99 euro).